

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пресиян Бургов

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“

автор: Мария Георгиева Удева

тема: „Мотивация за одобрение и модели за позитивно себепредставяне при ученици от Спортни и Общообразователни училища. Сравнителен анализ“

научен ръководител: доц. д-р Наташа Вирмозелова Ангелова

ЮЗУ „Неофит Рилски“

Благоевград

Правилника за приемане на докторантура в ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград
акademичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград
процедури по провеждане на докторантурата, предварителното обсъждане
на дисертационния труд и насочването му към защита.

Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на темата се определя основно от възрастовите специфики на изследваната група. В областта на спортната психология търсенията на мотивационните фактори са фокусирани преимуществено върху елитните спортисти, които са навършили осемнадесет години и се занимават

Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград № 2065 / 06.10 2022 г. съм определен за член на научното жури за защита на дисертационен труд на тема: „Мотивация за одобрение и модели за позитивно себепредставяне при ученици от Спортни и Общообразователни училища. Сравнителен анализ“ за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология”. Автор на дисертацията е Мария Георгиева Удева, отчислен с право на защита докторант към катедра „Психология”, Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” - Благоевград.

Представеният комплект документи съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски” - Благоевград.

От приложените заповеди и протоколи е видно, че са спазени всички процедури по провеждане на докторантурата, предварителното обсъждане на дисертационния труд и насочването му към защита.

Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на темата се определя основно от възрастовите специфики на изследваната група. В областта на спортната психология търсенията на мотивационните фактори са фокусирани преимуществено върху елитните спортисти, които са навършили осемнадесет години и се занимават

професионално със спорт. Именно по тази причина изследователският интерес естествено е насочен към юношеска възраст.

Проучването на мотивацията, свързана със спортната дейност в специализираните училища, би могло да ни предостави насоки за популяризиране на спорта и физическата активност в общообразователните. Ангажираността с тази дейност в голяма степен ще редуцира проблемите с агресията, отчуждението, зависимостите и социалната дисхармония. Не случайно според Европейската харта за спорта той се дефинира като: „всяка форма на физическа активност, която чрез организирана или неорганизирана форма на участие цели изразяване и подобряване на физическото и психическото здраве, създаването на социални контакти и постигане на резултати в състезания на всяко ниво.“

Мария Удева формулира основната цел на дисертацията – „да запознае и представи научното изследване на мотивацията при ученици спортисти, за тяхното постижение и насоки за съвременното им развитие, сравнени с ученици от училища, които не са спортни. По-конкретно чрез настоящето изследване се търсят различията между учениците от спортни училища и тези от общообразователни по критерии свързани с изграждането на характера и преодоляването на трудности.“

Познаване на проблема

Докторантът вниква в същността на проблема и прави опит да го представи интердисциплинарно. Впечатление прави доброто познаване на съвременните теории за мотивацията в спорта, развитието на личността посредством спорта и ролята на физическата активност. Специално внимание е отделено на мотивацията за успех и Аз-ефективността в спорта, които се обвързват с идеята за локализацията на контрола и степента на формираност на самоконтрола на спортистите.

Представените четири публикации са релевантни на изследваната проблематика и целта на дисертацията.

Използваната литература включва сто двадесет и един източника, относително релевантни на изследвания проблем. Анализирани са както нови източници, така и по-стари класически теории, което говори за умение за концептуализиране на проблема.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният за рецензиране текст отговаря на изискванията за научност и логическа свързаност. Той се отличава с добър стил и поглед към разглеждания проблем. Обемът на дисертацията е сто седемдесет и две страници, като анализът на данните от изследването удачно е представен под формата на осем таблици и единадесет графики.

Обект на изследването са четиристотин тридесет и шест ученика на възраст между дванадесет и деветнадесет години. Двеста деведесет и осем момчета и сто тридесет и осем момичета, обучаващи се в четири спортни и две общообразователни училища.

Предмет на изследване не е посочен.

Идеята за наличие на възможни корелации се презентира в **основната хипотеза** на изследването, че „учениците от спортни училища ще имат по-висока степен на проявление на Аз-ефективност, мотивация за одобрение и мотивация за успех в сравнение с учениците от общообразователни училища“, като са формулирани и четири допълнителни хипотези. Посочени са две организационни и пет изследователски задачи, които следва да се изпълнят за постигане целта на разработката.

Дисертационният труд има относително класическа структура. В съдържателно отношение са обособени увод, три глави, изводи,

ограничения на изследването, научни приноси, заключения и използвана литература.

Уводът съдържа кратко описание на изследователския проблем, представя мотивацията на автора и загатва обхвата на изследването.

В **първа глава** е направен обзор на теориите за мотивацията в спорта, Аз-ефективността и локуса на контрол. Разгледана е мотивацията за успех, идеята за развитието на личността чрез спорта и взаимосвързката му с физическата активност. Посочени са благоприятните ефекти на последната върху здравето, формирането на навици и умения, самооценката, постиженията, психичното и социално благополучие. Направен е анализ на особеностите в развитието юношите и по-конкретно на тези, занимаващи се активно със спорт.

Представеният във **втора глава** дизайн на емпиричното изследване ни запознава с целта, задачите, водещата хипотеза, изследваните лица и ограниченията, свързани с коректността при попълване на анкетните листове и включването на първоначално предвидените респонденти. Посочени са избраните методи за изследване и статистическите методи за анализ и обработка на получените резултати.

Трета глава Мария Удева отделя на резултатите от емпиричното изследване. Направената обработка на получените данни е придружена със сравнително изчерпателен количествен и качествен анализ, резултиращ в релевантни изводи с теоретичен и приложен характер.

В **Заключението** коректно са отбелязани основните научни приноси, значимостта на изследвания проблем, резултатите от теоретичния анализ и получените емпирични данни. Постигната е заложената в дисертацията

основна цел, изпълнени са поставените задачи и са потвърдени по-голямата част от издигнатите допълнителни хипотези.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Съгласен съм с така дефинираните приноси в дисертацията както в теоретичен, така и в практико – приложен аспект. Считам, че в създадения дизайн и използваната емпирична методика също има известни приноси.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените четири публикации отразяват съществени части от дисертационния труд и са релевантни на изследваната проблематика.

Лично участие на докторанта

Не изразявам съмнение в личния принос на докторанта. Дисертацията е логически свързана и едностилна.

Забележки и препоръки

Считам за полезно обособяването в самостоятелна глава на проблема за спецификите в развитето на личността в периода на юношеството и по-детайлният му анализ. Според мен декомпозирането на водещата хипотеза в четири допълнителни хипотези е ненужно и не допринася за изясняването и внасянето на конкретика в основната идея на докторанта. Мисля, че обединяването на втора и трета глава, които по същество са изцяло свързани с емпиричното изследване и анализа на резултатите, би повишило научната стойност на дисертацията.

Заклучение

Дисертационният труд съдържа приноси в теоретичен и практико - приложен аспект и съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски” - Благоевград.

Представеният дисертационен труд и съпътстващи материали показват, че докторантът притежава необходимите теоретични знания и професионални умения за извършване на научни изследвания. Въпреки посочените препоръки, давам своята положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология” на Мария Георгиева Удева.

26.10.2022 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Пресиян Бургов